

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р арх. Валери Иванов
катедра „Градоустройство“, Архитектурен факултет, УАСГ

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ по професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия“, докторантска програма „Териториално и ландшафтно устройство и градоустройство“.

Автор на дисертационния труд: арх. Петър Николов – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Архитектура и урбанистика“ при Архитектурен факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“, отчислен с право на защита със Заповед № 202/16.02.2016 г. на Ректора на ВСУ.

Тема на дисертационния труд: „Комуникационно-транспортна система и пространствена структура на големи и много големи градове в България“.

Основание за изготвяне на рецензията: Заповед № 355/27.05.2021 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ за назначаване на Научно жури и решение на първото заседание на Научното жури.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТРУДА

Дисертационният труд съдържа 162 страници. Представени са 63 фигури, както и 2 приложения. Изготвената библиография включва 75 български и 32 чуждоезични заглавия, проектни материали към ОУП и 28 интернет източници.

Актуалността на изследването се определя от няколко основни фактора:

- нарастващото значение на комуникационно-транспортните системи в условията на ускорено развитие на съвременните градове;
- необходимостта от постигане на устойчив баланс между динамиката на градските потребности и относителната статика на комуникационната инфраструктура;
- приоритизирането у нас на моторното движение - най вече с лични автомобили, което неминуемо води до претоварване на уличната мрежа;
- все още недостатъчното присъствие в градската комуникационна система на съвременни екологични форми на придвижване – велосипедно, пешеходно и др. п. движения;
- недостатъчно ефективното използване на масовия градски транспорт, вероятно поради не високото му качество и комфорт у нас.

Аргументирано формулираните от автора **цел и задачи** изясняват основните акценти в труда:

- дефиниране на взаимните обусловености и взаимозависимости между комуникационно-транспортната система и пространствената структура на

няколко големи града в България – Пловдив, Варна, Бургас, Русе и Стара Загора;

- изследване на взаимовръзките между комуникационно-транспортните системи на анализиранията градове и актуалните проблеми, които решават техните общи устройствени планове /ОУП/;

- проучване на значимите и професионално интересни влияния на модерните урбанистични явления (подвижност на населението, достъпност на обектите, динамика на потребностите) върху комуникационната и пространствената структура на градовете;

- усъвършенстване на парадигмата за развитие на градовете и насочването ѝ към планиране на компактни урбанизирани структури с разнообразни функции, формиране на интегриран градски транспорт и постигане на синергия между транспорт и устройствено планиране.

Приложените **аналитико-синтезни методи** са избрани правилно и логично в съответствие с формулираните цел, задачи, обект, предмет, изследователски проблем и авторова теза. Проведени са аргументирано и последователно в изследването.

СЪДЪРЖАНИЕ НА ТРУДА

Дисертационният труд включва Увод, Четири глави, Заключение и Библиография.

Авторът, очевидно с придобит опит на коректен изследовател, е формулирал няколко важни ограничителя: времеви обхват, пространствен обхват, съдържание на понятието комуникационно-транспортната система. Приложил е единен методически подход към структурирането на всяка глава независимо от анализирания исторически период, който включва следните аспекти:

- парадигма на урбанистичното развитие;
- проявление на парадигмата в комуникационната и пространствената структура;
- основни изводи и обобщения.

В различните глави, които анализират три значими исторически периода в еволюцията на изследваните градове са използвани иновативни методи: диахронен анализ, графичен анализ, паралелен анализ, системно-структурен анализ и пр.

В резултат на така проведеното проучване могат да се формулират основните аспекти в съдържанието на дисертационния труд:

- анализирано е влиянието на комуникационно-транспортната система върху пространственото развитие и уличната мрежа на разглежданите градове в различните исторически периоди на еволюцията им;

- изследвано е последователното изграждане и формиране на техническата инфраструктура като резултат от развитието на комуникационната инфраструктура;

- изяснено е влиянието на наличните природни фактори /море, река и пр./ върху комуникационното и пространственото градско развитие;

- проучени са динамиката на социално-икономическите процеси и демографските характеристики и отражението им върху комуникационната и пространствената структура на градовете;

- анализирана е еволюцията на градската функционална структура /зони за обитаване и производство, зелена система, социална инфраструктура, техническа инфраструктура/ и взаимосвързаността ѝ с комуникационно-транспортната градска система;

- изследвани са възможностите, условията и потребностите от усъвършенстване на модела за разработване на ОУП в посока към приоритизиране на съвременните екологични форми за придвижване в градската среда;

- разгледано е периферното градско развитие и крайселищното сателитно обитаване и въздействието им върху комуникационната и пространствената структура на градовете;

- аргументирана е необходимостта от комплексен /не фрагментарен/ подход към стратегическите планови документи за градско развитие – общи устройствени планове /ОУП/.

В Заключението са формулирани обобщените изводи от проведеното изследване, изведени са приносите от дисертационния труд, посочени са потенциалните потребители и са обосновани перспективите за бъдещо развитие на разглежданата проблематика.

ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Формулираните приноси са логичен резултат от комплексното, креативно и задълбочено научно изследване проведено в труда. Особено стойностни в теоретично и приложно отношение, според мен, са приносите свързани с обосноваването на професионални изводи от извършените многофакторни и комплексни анализи:

- Аргументирано формулиране на основни принципи в еволюцията на взаимовръзките и взаимообусловеността: социално-икономически и демографски характеристики – комуникационно-транспортна система – пространствено развитие – планови документи на изследваните големи градове в България.

- Установяване на взаимните определености и зависимости между основни характеристики на урбанизираните територии: увеличаване на населението, нарастване на териториите, развитие на комуникационната

инфраструктура от една страна и от друга – устройственото планиране и необходимата нова парадигма на съвременните общи устройствени планове /ОУП/.

- Прилагане на съвременни методи за урбанистично изследване /графичен анализ, диахронен анализ, паралелен анализ, системно-структурен анализ/ при проучване и обобщаване на основните характеристики в развитието на комуникационно-транспортната и пространствената структури на градовете.

- Обосноваване на необходимостта от промяна в парадигмата при разработване на ОУП и извеждане като приоритет съвременните екологични форми на придвижване в градската среда.

С дисертационния си труд авторът аргументирано заявява своя изследователски интерес, а и професионален капацитет и възможности в една значима, отговорна и перспективна област на модерното урбанистично развитие на големите български градове.

Компетентното и аргументирано формулиране и аргументиране на приносите в труда генерират извода, че те са безспорно резултат от личните автори изследвания, анализи и обобщения.

Приносите могат да бъдат свързани със следните аспекти на научната дейност – новост за науката, обогатяване на съществуващи знания, формиране на теоретична база за продължаващи изследвания и практически приложения в областта на разглежданата проблематика.

Авторефератът логично и точно отразява съдържанието на труда, разработен е въз основа на неговата структура и извежда проведените проучвания и изводи ясно, последователно и коректно.

Публикациите по дисертационната тема – общо 4 на брой – доклади и статии, демонстрират професионални качества на докторанта, значимия му личен принос в постигнатите резултати, задълбочените и комплексни познания по изследваната проблематика.

ПРЕПОРЪКИ КЪМ ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Към разглеждания дисертационен труд ще формулирам известни препоръки, които според мен, биха били креативно полезни при бъдещите изследвания на автора и не намаляват стойността на постигнатите научни и научно-приложни резултати:

- поставената твърде обемна и мащабна цел очевидно е довела до необходимост от значим изследователски и времеви ресурс. Авторът безспорно се е справил, но известни непълноти в труда изискват бъдещата му работа да се акцентира върху по-обозрими за един изследовател цели;

- целесъобразно е професионално проведенният съпоставителен анализ на еволюцията на комуникационно-транспортната структура и пространственото градско развитие да генерира последващи ясно

формулирани изводи, идеи и предложения насочени към бъдещото устройствено планиране;

- разглежданата проблематика е значима, актуална, обширна и изисква своето продължение, което да предложи концептуални насоки, нормативни изисквания, практически постановки за усъвършенстване на плановите документи на ниво ОУП.

Посочените препоръки целят да мотивират автора да продължи изследванията и разсъжденията си по тази актуална и важна урбанистична и социална област на теоретично и приложно познание.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изложените в настоящата рецензия анализи, обобщения и оценки, формулираните препоръки и изводи ми дават необходимите основания да предложа с убеденост на Научното жури да присъди на автора на разглеждания дисертационен труд арх. Петър Николов образователната и научна степен „Доктор“.

Автор на рецензията:

/проф. д-р арх. Валери Иванов/

21.06.2021 г.

гр. София